

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۸/۱۸

احسان الله ارینزی

افریقا

(قسمت هشتادوم)

سومالیا Somalia

(قسمت دوم)

جغرافیای اقتصادی:

نظر اجمالی: سومالیا از جمله کشورهای فقیر و عقب مانده آفریقا و جهان است که هم منابع محدود دارد و هم جنگ های داخلی سه دهه گذشته آن را فوق العاده صدمه زده است. در حال حاضر اقتصاد سومالیا که از نظر ملل کمترین انکشاف یافته ارزیابی شده بر سکتور مالداري و عواید کارگران سومالیایی بیرون از کشور است. یکی از مشکلات عظیم اقتصاد و دولت های سومالیا این است که ارقام و احصایه های دقیق و حتی نیمه دقیق ندارند و از همینرو در برخی موارد حدسیات و تخمین ها جای حقایق را گرفته است. از روی این ارقام زراعت و مالداري 70% عواید صادراتی و 60.7% تولید ناخالص داخلی سومالیا را فراهم میکند. کوچی ها و نیمه کوچی ها که به کار چوپانی و رمة داری مصروف هستند، قسمت اعظم نفوس این کشور را تشکیل میدهند. بعد از محصولات مالداري، کپله، ماهی و زغال سنگ از اقلام بزرگ صادراتی سومالیا شمرده میشوند. نیشکر، جواری و موم از محصولات مهم زراعتی این کشور به حساب می آیند و ماهی گیری نیز به تقویت اقتصاد کمک میکند.

موسسات کوچک صنعتی پروسس تولیدات زراعتی 7% تولید ناخالص داخلی سومالیا را فراهم میکنند. طی سالهای اخیر تعداد زیادی موسسات صنعتی و مراکز تولید این کشور غارت گردیده، و ماشین آلات آن مانند افغانستان بحیث آهن کهنه و داغمه در کشور های همسایه بفروش رسیده است. جنگهای داخلی امکانات فراهم آوری خدمات اجتماعی را بحدی ضعیف ساخته که مردم به تعلیم و تربیه، صحت عامه و امکانات ورزشی سراسری و معیاری هیچ دسترسی ندارند. سیستم بانکداری سومالیا نیز بعلت نا امنی های هر روزه و کاهش اعتماد بانکهای بیرونی بحدی ضعیف است که اکثر انتقالات پولی، خاصناً عواید کارگران مقیم کشور های بیرون از طریق حواله اجرا میگردد. از آنجایی که مراکز امداد رسانی، مورد حملات جنگجویان قرار میگیرند، از همینرو حتی برنامه های پروگرام خوراکی جهان WFP نیز منظم نیست و هرازگاهی با بندش ها و مشکلاتی روبرو میشود. خلاصه اینکه سومالیا مانند لیبیا، عراق، یمن، فلسطین و افغانستان از کشورهای است که طعم تلخ زهر جنگ و تجاوز خارجی را بخوبی چشیده و چنان صدمات مادی و معنوی را متحمل شده، که مرفوع نمودن آن به ده ها سال وقت، مدیریت قوی، اراده پاک و امکانات بلیون دالری داخلی و خارجی نیاز دارد، که در حال حاضر بعید به نظر میرسد.

فعالیت گروه الشباب مربوط القاعده درین کشور عقب افتاده آفریقا، یکی از دلایلی است که سرمایه گذاران داخلی و خارجی، برای سرمایه گذاری و ایجاد اشتغال درین کشور دل خوش نمیکنند و از همینرو مردم با فقر و فاقدگی زاید الوصف دست و گریبان هستند.

تولید ناخالص داخلی GDP: 25.74 بلیون \$ (2023).

رشد سالانه تولید ناخالص داخلی یا GDP: 4.22%

د پانو شمیره: له 1 تر 8

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خبر و لولی

عاید سرانه سالانه: \$ 1400

ساختار سکتوری تولید ناخالص داخلی: زراعت 60.2%، صنعت 7.4% و خدمات 32.5% (2013).

انفلاسیون: 1.5% (2017).

نیروی کار: 3.43 میلیون نفر (2024). زراعت 71%، صنعت و خدمات 29% (1975).

نرخ بیکاری: 18.9% (2024).

زندگی زیر خط فقر: 54.4%.

بودجه: عواید 940 میلیون \$ (بشمول 283 میلیون عواید داخلی و مابقی از منابع خارجی) و مصارف 1.2 بلیون \$ (2022).

صنعت: مواد خوراکی مانند شکر، اشیای چرمی، منسوجات، چوب و کارهای دستی.

رشد سالانه تولیدات صنعتی: 4.3% (2014).

تولید برق: 91000 kW (2020). از تیل 95.3%، از انرژی آفتابی 3% و از باد 1.7% (2020).

مصرف برق: 311.2 میلیون kWh (2019).

تولید تیل خام: صفر بیرل - روز (2021).

ذخیره تیل: صفر بیرل (اول جنوری - 2021).

مصرف تیل: 5900 بیرل - روز (2019).

واردات تیل: 6000 بیرل - روز.

تولید گاز: صفر متر مکعب - سال (2021).

مصرف گاز: صفر متر مکعب - سال.

ذخیره گاز: 5.66 بلیون متر مکعب (اول جنوری - 2021).

زراعت: 70.2% زمین های سومالیا کشت میشود که 1.8% آن تحت زرع بوده و 68.5% آن چراگاه ها تشکیل میدهد. 10.6% زمین های سومالیا را جنگلات و 19.1% باقی مانده را کوه ها، دریاها، شهرها، مناطق کار و تولید و محلات بود و باش روستایی تشکیل میدهد. در سال 2012 موازی 2000km² زمین سومالیا کشت میشود. 71% مردم این کشور در عرصه زراعت و جنگلداری مصروف کار اند و 60.2% تولید ناخالص داخلی ازین سکتور بدست می آید. نیشکر، ارزن، گندم، برنج، حبوبات، جوار، کنجد، موم، پنبه، خرما، تنباکو، انواع میوه ها (بطور خاص ام و کیله)، سبزی، گوشت، لبنیات، تخم مرغ و علوفه محصولات مهم زراعتی و مالدارانی این کشور محسوب میشوند.

مالدارانی: سومالیا با چراگاه های وسیع و تعداد زیاد چوپان های کوچی، شرایط مناسب برای پرورش و نگهداشتن حیوانات اهلی دارد. به اساس sominvest.gov.so سهم سکتور مالدارانی در ساختار تولید ناخالص داخلی 60.7% و در صادرات کشور 70% است (2016). گوسفند 11.83 میلیون، بز 16.16 میلیون، شتر 6.29 میلیون، گاو 4.63 میلیون، حیوانات بارکش و مرغ خانگی و فارمی 23 میلیون.

معادن: سنگ آهن، کولمبیت، قلعی، بوکسیت، مس، یورانیم، گچ و نمک.

صادرات: به ارزش مجموعی 2.16 بلیون \$ (2023).

تیل، حیوانات زنده و گوشت، پوست، پشم، پنبه، تنباکو، مواد معدنی، آم، کیله و خرما.

شرکای بزرگ تجارتي: امارات متحده عربی 35%، سعودی عربستان 27%، عمان 18%، ساحل عاج 8% و هند 3% (2023).

واردات: به ارزش مجموعی 8.00 بلیون \$ (2023).

محصولات نفتی، مواد خوراکی، اشیای ساختمانی تعمیراتی، مواد استهلاکی، اسلحه و سایر اموال صنعتی، منسوجات، ادویه و مواد طبی.

شرکای بزرگ تجارتي: امارات متحده عربی 29%، چین 19%، هند 15%، ترکیه 8% و عمان 5% (2023).

قروض خارجی: 2.56 بلیون \$ (31 دسمبر - 2023).

واحد پولی: شلنگ سومالیایی Somali Shilling.

یک دالر امریکایی = 570.70 (30 جون 2025).

سال مالی: عیسوی (گریگوری).

سیستم وزنی: متریک و اوزان محلی.

ترانسپورت: سومالیا 15000km سرک و 4 کشتی تجارتي (با ظرفیت 1000GRT یا بیشتر از آن) دارد.

□

1	General Cargo	کارگو عمومی
---	---------------	-------------

د پانوی شمیره: له 2 تر 8

سایر	Others	3
------	--------	---

میدانهای هوایی: مجموعاً 52 (2021)	پخته 8	خامه 44
رنوی طولتر از 3047m	5	-
رنوی از 2438m تا 3047m	1	5
رنوی از 1524m تا 2437m	2	16
رنوی از 914m تا 1523m	-	22
رنوی کوتاه تر از 914m	-	1

Somali Airlines اولین شرکت مختلط دولتی و Alitalia در سال 1964 بنیاد گذاشته شد که سهامت دو جانب در آن نیم نیم بود و خدمات هوایی ملکی داخلی و خارجی را بعهده گرفت. پرواز های این شرکت با آغاز دهه 90 قرن 20 قطع و شرکت ورشکست شد. در سال 2013 فعالیت این شرکت به کمک تخنیک و مالی Lufthansa از سر گرفته شد و کنترل فضای سومالیا در سال 2014 به این کشور باز گردانیده شد و آرام – آرام 5 شرکت مختلط و خصوصی نیز ثبت و راجستر گردید. Somali Airlines و دیگران در سال 2020 با 7 بال طیاره 150000 مسافر را جابجا نموده اند. 62000 موتر تیزرفتار، بس، لاری، تانکر و سایر وسایط نقلیه ساختمانی و معدنکاری. بنادر: بربره (در خلیج عدن)، کسیم (بوساسو Boosaaso Cassim)، کیسمايو Kismaayo، مرکا Merca و موگادیشو.

مخابرات: کد تلفون (00252). تعداد تلفون های دیجتل 91000 و همراه 8.84 ملیون (2022). سیستم تلفون سومالیا بعثت جنگ های داخلی کلاً تخریب گردیده بود؛ دولت در سال 2017 قانون جدید مخابرات و تکنالوژی معلوماتی را نافذ ساخت تا به سرمایه گذاران داخلی و خارجی فرصت داده شود که درین سکتور کار نمایند.

در همان سال سه شرکت قدیم به میدان گذاشت که متعهد شده بودند که در پهلوی ارائه خدمات تلفون همراه، سیستم قبلی تلفون های انلوگ را دیجتل و وسیع ساخت، اینترنت را سراسری بسازند و کشور را از طریق مایکرویف و کیبل های زیرآبی نوری، با سایر نقاط اروپا و جهان وصل نماید. اگرچه درین باره موفقیت های بدست آمده، اما تاهنوز هم سومالیا عقب مانده ترین در افریقا بحساب میرود.

کیبل های نوری G2A، DARE1، PEACE و EASSY که از سرحدات این کشور میگذرد، سومالیا را با افریقای شرقی، جزایر بحر هند، شرق میانه، افریقای شمالی و اروپا وصل نموده است.

رسانه ها: دولت سومالیا یک رادیو – تلویزیون سراسری، در موگادیشو یک رادیوی موج متوسط و سومالی لند یک رادیو دارد. دو کانال تلویزیونی خصوصی نشرات الجزیره و CNN را باز بخش میکنند و پوتلند یک TV خصوصی دارد. موگادیشو ده رادیوی خصوصی و پوتلند شش رادیوی خصوصی دارند که همه به زبان های عربی، سومالی و بعضاً ایتالوی و انگلیسی نشرات دارند.

شرح وسایل انتشاراتی موجی در سومالیا (2021)			
مراکز نشرات رادیویی	AM = 2 FM = 17	کل تعداد رادیو	3 ملیون
مراکز نشرات تلویزیونی	4	کل تعداد TV	1.5 ملیون

کود اینترنت: So.

مشترکین اینترنت: 308858 نفر. 28% مردم (2022).

انکشاف اجتماعی: سومالیا بحساب تولید ناخالص داخلی و عاید سرانه سالانه و بعثت خسارات ناشی از جنگ های دوامدار داخلی، از جمله کشورهای عقبمانده افریقا و جهان بحساب می آید. به اساس معلومات CIA World Factbook – 2023 هر سومالیایی سالانه بطور متوسط \$ 1400 عاید دارد که بیشتر از عاید مردم افغانستان است.

26% مردم سومالیا بالای 15 سال (مردان 60% و زنان 40%) دارای تعلیمات متوسط، مسلکی و یا عالی هستند که پسمانده ترین در افریقا بحساب میرود، سودان جنوبی با 27% و ایتوپیا با 39% در درجات دوم و سوم پایینی قرار دارند. تعلیم و تربیه برای اطفال NA سال الزامی و رایگان است، جوانان بطور متوسط NA سال درس میخوانند، 30% اطفال واجد شرایط به مکاتب میروند که فقط 40% آنها دختران هستند. حدود 970000 اطفال واجد شرایط دخول از محلات زنده گی شان فراری اند و مکاتب از نظر مادی و معنوی در شرایط خیلی نامناسب قرار دارند. به اساس ارقام UNICEF حدود 3 میلیون طفل سن مکتب بعلت جنگ و نا امنی و ضعف اقتصادی و کمبود مکاتب از درس و تعلیم محروم هستند (2021). دولت 0.3% تولید ناخالص ملی را به امر انکشاف معارف و تحصیلات عالی اختصاص داده و میکوشد تا برای کودکان و جوانان کشور، زمینه تعلیم و تربیه خوب را فراهم سازند.

تعلیم و تربیه در سومالیا از کودستان آغاز و به پوهنتون به پایان میرسد. رفتن به کودستان نه الزامی و نه رایگان است. کودستان اطفال 3 – 6 ساله را در بدل فیس می پذیرد. مکاتب ابتداییه 4 سال (7-10 ساله)، متوسطه 4 سال (11-14 سال) و لیسه نیز 4 سال (15 – 18 ساله) اند که نصاب تعلیمی کهنه وزارت معارف کشور را، توسط معلمین فقیر و ترسیده از جنگ فرا میگیرند. سومالیا 30 لیسه فنی و مسلکی (2 – 4 سال) نیز دارد که جوانان را سواد می آموزند و برای کار تربیت مینمایند. تحصیلات عالی سومالیا به دو بخش تقسیم میشود. اولی موسساتی اند که جوانانی را که علاقمند کار های ساختمانی، زراعت و شعب متمم و خدمات هستند و در مکاتب همراه ضعیف دارند، تربیت نماید و دوم تحصیلات نورمال. پوهنتون دولتی Borama مهم ترین مرکز تحصیلی عالی این کشور است که در 9 فاکولته حدود 3000 محصل دارد. دولت سومالیا 4 موسسه تحصیلات عالی و سکتور خصوصی 7 انستیتوت دارد.

□

شرح مراکز تعلیمی سومالیا (2021)			
نوع مرکز تعلیمی	تعداد مرکز	مجموع آموزنده	مجموع آموزگار
مکاتب ابتدائی	2000	1200000	40000
متوسطه و لیسه	1250	750000	25000
مکاتب فنی و مسلکی	30	15000	1000
تحصیلات عالی	12	18000	1000

سومالیا 3 روزنامه سراسری، 6 روزنامه آنلاین و حدود 80 هفته نامه، ماهنامه و گاهنامه دارد که به زبان های سومالیایی و عربی و بعضاً ایتالوی و انگلیسی به نشر میرسند. تاریخ نشر اولین روزنامه درین سرزمین، به دوران استعمار ایتالیا در سال 1930 میرسد که II Littoriale نام داشت. هر سال بطور متوسط NA عنوان کتاب جدید علمی، هنری، ادبی، تخیلی و معلوماتی نشر می شود و هر نفر سالانه بطور اوسط 0.4Kg کاغذ را برای نوشتن، خواندن و نشرات به مصرف میرساند.

محیط زیست سومالیا بعلت زنده گی عفمانده شهری و روستایی، سطح پایین آگاهی عامه و اثرات نامطلوب جنگ و انفجار آلوده شده و سالها وقت بکار است، تا در راه احیا و بهبود محیط زیست کار مسوولانه صورت بگیرد. ارائه خدمات ستندرد صحتی در شرایط حاضر از توان اقتصادی دولت سومالیا بلند است و بیمه های وجود ندارد که خدمات و سهولت های را در اوقات مریضی، بیکاری، پیری، معلولیت، تقاعد و مرگ برای نیازمندان فراهم نماید. دولت سومالیا 2.5% تولید ناخالص داخلی خود را به صحت مردم اختصاص داده (2022)، افزایش سالانه نفوس 2.42% است که در دنیا درجه بیست و هفتم را به خود اختصاص میدهد، در 1000 طفل نو تولد 86.53 نفر میمیرند که در دنیا دوم میشود، عمر وسطی مردم به 55.72 نزدیک شده، یک زن در کل عمر بطور وسطی 5.31 طفل بدنیا می آورد که در دنیا جایگاه نهم را دارد، 23% کودکان زیر پنج سالگی وزن کافی ندارد، 96.4% مردم به آب صحتی آشامیدنی دسترسی دارند، 82.4% تشنابها صحتی و عصری اند، حدود 7700 نفر با HIV/AIDS زندگی میکنند (UNAIDS). هر سال بطور متوسط 51 نفر بعلت این مریضی میمیرند و در 100000 نفر 90 نفر تو برکلوز دارند.

در سومالیا حقوق زنان بطور کامل مراعات نمیشوند و زنان از زمان طفولیت تا پیری مشکلاتی را متحمل میشوند. در سومالیا به هر 8.2 نفر یک TV، به 3.3 نفر یک رادیو، به 35 متعلم یک معلم، به 18 محصل یک استاد، به هر 100 نفر یک تلفون دیجتل، به هر دو نفر یک تلفون همراه، به 50000 نفر یک داکتر عمومی و به 11000 نفر یک بستر شفاخانه میرسد، 18% مردم برق (شهری 34% و دهاتی 4%) (2019) و 28% انترنت دارند.

قوای مسلح: دولت مرکزی سومالیا بعثت ضعف اقتصادی و پراکنده گی سیاسی قوای مسلح نیرومند ندارد، اما تلاش های درینمورد جریان دارد که نتایج آن در یک دهه آینده آشکار خواهد شد. گروه های گوناگون قومی و سیاسی سومالیا برای کنترل مناطق مهم سیاسی و اقتصادی کشور، گروه های مسلح و جداگانه دارند.

سن خدمت عسکری: 18 ساله، مدت خدمت 2 سال، داوطلب، سهم مصارف عسکری در تولید ناخالص داخلی: 6% (2021). منازعات منطقه ای: باشندگان ولایت اوگادن Ogaden در سرحد شمالی ایتوپیا، سومالی نژاد هستند. سومالیا و ایتوپیا تاهنوز خطوط سرحدی خود را درین منطقه بسیار واضح نساخته اند. عساکر ایتوپییایی در سال 2007 وارد جنوب سومالیا شده و جنگجویان اسلامی را مجبور به خروج از موگادیشو ساختند. سومالیا بندر بربره را برای صادرات و واردات ایتوپیا باز گذاشته، زیرا این کشور وابسته به خشکه به بحر راه ندارد.

بعضی احزاب سیاسی سومالیا اوگادن را یک ولایت سومالیا حساب میکنند. کینیا نگران است که منازعه دراز مدت سومالیا بالای این کشور نیز تاثیر خواهد کرد، سرحد کینیا و سومالیا تا حد زیادی قابل کنترل نیست، در هر دو طرف این سرحد چوپان ها و کوچی های زنده گی میکنند، که بخاطر آب و علف در حرکت میباشد.

در سال 2021 مشکل تعیین سرحدات آبی سومالیا و کینیا توسط محکمه بین المللی عدالت یا ICJ حل و فصل شد. گفته میشود که این منطقه تیل و گاز زیرآبی دارد که به هر دو کشور نفع خواهد رسانید. مهاجرین و بیجا شده گان داخلی: بخاطر ادامه جنگ داخلی حدود 2.97 ملیون سومالیایی از محلات اصلی زنده گی خود بیجا شده اند، که برگشت همه به مناطق شان به امکانات کافی مادی، ظرفیت دولت و موسسات خیریه، علاقمندی مهاجرین به عودت و اراده نیک نیاز دارد. حدود 50000 سومالیایی ظرف دو دهه گذشته به اروپا و امریکا رفته. مابقی یا در مناطق امن داخل کشور و یا کشور های همسایه سرگردان باقیمانده اند. در عین حال 9200 نفر مهاجر یمنی در سومالیا سکنی گزیده اند که با مشکلات زیاد روبرو هستند.

مواد مخدر: سومالیا در قسمت کشت، تولید، تجارت و ترانزیت مواد مخدر اهمیت خاص ندارد. تاریخ: مصری های باستان سومالیا را سرزمین مردمی مینامیدند که کشتی های کوچک شان را با پاروهای دراز میراندند و با آن مصروف تجارت و خرید و فروش میبودند.

رومیان نیز با مردم این سرزمین روابط تجارتی داشته و مواد خوشبو کننده بدست می آورد. در سده 8م عرب ها چند دهکده در سواحل سومالیا اعمار نموده و با مناطق مرکزی آن روابط تجارتی برقرار نمودند. پس از آن مصری ها خاک سومالیا را تصرف کردند.

اعراب یمن در قرن 13، اسلام را به سومالیایی فعلی رسانیده و سلطنتی را در نزدیک جیبوتی امروزی تشکیل دادند که پایتخت آن شهر زیلع بود. فتوحات یمنی ها الی 15 تکمیل و اقتصاد سومالیا در نتیجه روابط تجارتی با اعراب و داشتن روابط نزدیک با منطقه زنگبار تقویت گردید.

هنگامی که ملاحان پرتگالی از راه بحری جنوب افریقا رفت و آمد را آغاز کردند، به اهمیت ثروت حوزه بحر هند متوجه شده و عساکر ایتوپیا (حبشه) را علیه سومالیا تحریک نمودند. عساکر ایتوپیا مراکز شهری زیلع، بربره، براوا و موگادیشو را ویران و تلفات و خسارات سنگینی بالای مردم سومالیا تحمیل نمودند. اگرچه پرتگالی ها رهبری ویرانی شهرهای فوق الذکر را بدوش داشتند، اما خود به ماندن در سومالیا علاقه نشان ندادند، در نتیجه نظام مرکزی قبلی از بین رفت و ملک الطواییفی بر منطقه حاکم گردید.

در سال 1698 حکومت شمالی تحت کنترل امپراطوری عثمانی قرار درآمد و حکومت جنوبی به خاک زنگبار پیوستند.

در سال 1862 زمانیکه کانال سویز افتتاح و آماده بهره برداری شد، اهمیت سواحل بحیره سرخ، باب المندب و خلیج عدن نیز افزایش یافت. فرانسوی ها در سال 1869 بندر اوبوک را که بعدها موجب تاسیس بندر جیبوبی گردید، خریداری کرده و ایتالیایی ها نیز در بندر عصب جابجا شده و دست درازی به اریتریا را آغاز نمودند.

در سال 1885 برتانوی ها که قبلاً بندر عدن را تصرف نموده بودند، در زیلع و بربره نیز جابجا شده و ایتالوی ها سواحل جنوبی سومالیا را تصرف کردند. در سال 1869 فرانسوی ها در سمت شمال به جیبوتی رسیده و این منطقه نزدیک باب المندب را به دست آوردند.

طی نخستین سالهای قرن 20، شماری از آزادی خواهان سومالیا، تحت رهبری شیخ محمد ابن عبدالله احسان گرهم آمده، جنبش انقلاب اسلامی را اعلان و مبارزه علیه برتانوی ها را آغاز کردند. آنها از سال 1900 - 1904 چهار بار عساکر برتانوی را شکست داده، اما بعثت نداشتن عقبه و امکانات مالی و تسلیحاتی سرانجام با شکست مواجه و برتانوی ها در سرتاسر خاک سومالیا را از نزد مصری ها و دیگران تصرف کردند.

درین وقت سومالیای برتانوی 176000Km^2 و سومالیای ایتالوی 502500Km^2 مساحت داشت. در سال 1936 ایتالیا مناطق تحت کنترل خود را در اریتریا، ایتوپیا و سومالیا به هم ارتباط داده و از آنها یک مستعمره افریقای شرقی ایتالیا را تشکیل داد.

طی سالهای جنگ دوم جهانی سرتاسر خاک سومالیا تحت کنترل ایتالیا قرار گرفت (1940)، اما یک سال پس از آن از سوی برتانیا تصرف گردید.

در سال 1950 ملل متحد منطقه ایتالوی سومالیا را دوباره به ایتالیا سپرد و شرط گذاشت که بعد از ده سال آن را مستقل سازد. در سال 1956 سومالیای ایتالوی از سوی ایتالیا مستقل اعلان شد. در سال 1960 درحالیکه مبارزه دوامدار آزادی خواهان سومالیا دوام داشت و مبارزات آزادی خواهی در سراسر افریقا سرعت گرفته بود، مناطق تحت کنترل ایتالیا و برتانیا و یک کشور مستقل بنام جمهوری سومالیا را اعلام نمودند. در آن وقت 17% مردم این کشور بحیث مهاجر در کشورهای همسایه زنده گی میکردند (اول جنوری 1960).

از سال 61 تا سال 1964 به اثر خشکسالی دوامدار و سیلاب های مدهوش، در بعضی مناطق خسارات و تلفات سنگینی بالای مردم سومالیا وارد گردید.

درین سالها فرهنگ دموکراسی در اداره این کشور جا باز میکرد و یک شورای ملی انتخابی داشت. روز 12 اکتوبر 1969 شماری از نظامیان سومالیا به رهبری جنرال محمد سعید باره M. Said Barre کودتا نموده و رئیس جمهور علی شرمارک را کشتند. این رژیم انقلابی کشور را بنام جمهوری دموکراتیک مسمی کرد و راه و روش سوسیالیستی را به هدف رشد اقتصاد این کشور در پیش گرفت.

رژیم نظامی محمد سعید باره با مخالفین برخورد بسیار جدی نمود و درین راه بحدی افراط کرد که هیچکس در کشور خود را مصون نمی پنداشت. درین دکتاتوری 22 ساله سوسیالیستی محمد سعید باره و حزب وی، به امحای طرز تفکر قبیلوی دست زد که ستون فقرات جامعه و فرهنگ سومالیا شناخته میشد.

عساکر سومالیا در سال 1970 برای باز پیش گیری اوگادن بر ایتوپیا حمله نمود. اوگادن قبلاً یک ولایت سومالیا بود که ایتوپیا بر آن ادعای ملکیت میکرد و چون این ولایت به کنترل قوای نظامی ایتوپیا درآمده بود، سومالیا بر آن حمله نمود. جنگ ایکه هشت سال دوام داشت و به هر دو کشور خسارات و تلفاتی سنگینی وارد ساخت.

در آن جنگ 11000 نظامی کیوبایی و مشاوران روسی با عساکر ایتوپیا کمک میکردند. سومالیا درین جنگ ناکام شد و اوگادن را بدست آورده نتوانست. علاوهً بیشتر از 1.5 میلیون نفر مهاجر شده و از اوگادن و مناطق نزدیک آن به سایر نقاط سومالیا کوچ کردند.

در سال 1980 فرمان ایجاد شورای ملی سومالیا، از سوی جنرال محمد سعید باره صادر گردید و خودش در جریان نخستین جلسات همین شورا بحیث رئیس جمهور انتخاب شد.

بعد از آن پیمان دراز مدت کمک و همکاری میان سومالیا و امریکا به امضا رسید و امریکایی ها در پایگاه بحری بربره جابجا شدند. در سال 1986 محمد سعید باره باز بحیث رئیس جمهور سومالیا سوگند وفاداری یاد کرد.

در سال 1988 باز مشکلات و منازعات میان ایتوپیا و سومالیا افزایش یافت و در حدود هشت صد هزار باشنده اوگادن، به اثر فشار سومالیا مجبور شدند که از خانه ها و مناطق شان فرار کنند.

جنگهای گوریلایی ایکه برای بدست آوردن اوگادن دوام داشت و باعث افزایش مشکلات داخلی در سومالیا میگردد، زیان سنگینی بر پیکر اقتصاد ناتوان این کشور وارد کرد و گروه های مسلحی از بطن آن به میان آمدند که تاکنون فعال هستند و جامعه آرامش خود را از دست داده است.

در ماه جنوری سال 1991 مخالفان دولت سومالیا که عمدتاً سران متنفذ قبیلوی بودند در یک شورا گردهم آمده، محمد سعید باره را برکنار شده اعلان و علی مهدی محمد را برای یک دوره کوتاه بحیث رهبر سومالیا انتخاب کردند.

این فیصله راه برای جنگ داخلی هموار ساخت. مخالفان در ماه نومبر موگادیشو را تصرف و جنرال محمد فرح عیدید رهبر نظامی خود را به قدرت رسانیدند. در نتیجه این اقدام اتحاد مخالفین در هم شکسته شد و آهسته – آهسته جنگ میان طرفداران علی مهدی محمد رهبر حکومت موقت و جنرال محمد فرح عیدید رهبر نظامی آغاز گردید که 400 هزار نفر در آن کشته شدند.

در نیمه سال 1992 بخاطر جنگ، خشکسالی، ناامنی، غارت گری و چور و چپاول یک قحطی تباہ کننده و بی سابقه دامنگیر مردم شد که به اثر آن یک و نیم میلیون نفر هلاک و تعدادی زیادی راه مهاجرت را در پیش گرفتند.

ملل متحد در ماه جولای اعلان کرد که سومالیا یک سرزمین بیدون حکومت است. 28000 حافظ صلح ملل متحد، در ماه می سال 1993 به سومالیا اعزام شدند که بیشتر امریکایی بودند. قرار بود که عساکر مذکور در رسانیدن و تقسیم مواد خوراکی ملل متحد، با مامورین کمک کنند، اما بعلت افزونی مشکلات و سردرگمی زود از سومالیا بیرون رفته و این کشور جنگزده را تنها گذاشتند.

ملل متحد در مارچ 1993 برای ایجاد یک دولت ملی در سومالیا دست به کار شد و رهبران گروه های گوناگون را برای آشتی و مصالحه دعوت کرد. اما جنرال محمد فرح عیدید با این گفتگو ها مخالفت میکرد و عساکر حافظ صلح ملل متحد نیز نتوانستند که او را بازداشت نمایند.

10000 نظامی اروپایی ملل متحد در مارچ سال 1994 خاک سومالیا را ترک نموده و بعوض آنها 19000 صلح بان هندی و افریقایی برای حفظ امنیت این کشور توظیف شدند. بعد از آن مذاکرات صلح میان علی مهدی محمد و جنرال فرح عیدید در نایروبی پایتخت کینیا، با میانجیگری ملل متحد آغاز شده، نیز بدون کدام نتیجه پایان یافت. در نتیجه عساکر حافظ صلح ملل متحد ازین کشور رفتند و سومالیا را در شرایطی تنها گذاشتند که تمام مشکلات داخلی بجای خود باقیمانده بود.

سومالیا در سال 1994 به دو حصه تقسیم شد. در شمال سومالی لند Somali land بیمان آمد که 30% خاک سومالیا را دربر می گرفت و بندر بربره پایتخت آن بود. ولایات Togdheer، Galbeed، Wogooyi، Awdal، Sanaag و Sool در سومالی لند شامل بودند، اما هیچ کشور خارجی آنرا به رسمیت نشناخت. زمامداران این منطقه در ظرف یک سال، یک میلیون نفر سومالیایی سایر مناطق خاصاً جنوب را از مناطق شان اخراج کردند. رهبران سومالی لند تلاش میکردند که در زودترین فرصت ممکن انتخابات شاروالی ها، شورای ملی و ریاست جمهوری را برگزار کرده و در برابر جنگ های داخلی مقاومت نشان بدهند.

جنرال محمد فرح عیدید در ماه اگست سال 1996 کشته شد و پسرش حسین عیدید بجای او و زمام امور را در دست گرفت. رهبران سیاسی و نظامی سومالیا در ماه جنوری سال 1997 به اساس دعوت سازمان وحدت افریقا در ایتوپیا گرد هم آمدند تا جنگ داخلی را به پایان رسانیده و یک اداره موقت ایجاد نمایند. حسین عیدید مخالف این مذاکرات بود و محمد ابراهیم آگال که بحیث رییس جمهور سومالی لند انتخاب شده بود، نیز با گفتگوها مخالفت میکرد و هر دوی آنها تصامیم جلسات مذکور را نمی پذیرفتند.

به اثر سرازیر شدن سیلاب ها در ماه های نومبر و دسمبر سال 1997 حدود 230000 نفر از داشتن خانه و سرپناه محروم شدند. کمک ملل متحد به این مردم خیلی محدود بود. در ماه اپریل سال 1998 باز هم دروازه تفاهم باز شد، علی مهدی محمد، حسین عیدید، عثمان احسان علی و محمد کنیره در نایروبی گرد هم آمده و برای آوردن صلح و امنیت و آغاز زنده گی مشترک در سومالیا، اعلامیه بی را نشر کردند که عملی نشد و بی نتیجه باقی ماند. در جریان همین سال سه صد نفر رهبر قبایلی، در شهر گواره در یک جرگه قبایلی ایجاد کشور جدید پونتلند Punt land را اعلام داشتند. در آن زمان ولایات Bari، Nugaal و Northern Mudug سومالیا در تشکیلات پونتلند شامل بودند. درین جرگه عبدالله یوسف احمد بحیث رییس جمهور و محمد عبدی هشی به حیث معاون رییس جمهور پونتلند معرفی شدند.

پونتلند بیشتر میخواست که یک منطقه خودمختار باشد نه یک کشور مستقل و ترجیح میداد در همین حالت به حیات سیاسی خود ادامه بدهد. رهبران این منطقه کوشش میکردند که برای بازسازی و حاکمیت قانون دست بکار شوند؛ اما چون بر سر مالکیت مناطق Sool شرقی و Sanaag با سومالی لند در حالت منازعه قرار داشتند، برای انجام وظایف اصلی خود فرصت زیاد نیافتند.

در ماه می سال 2000 جلسه دگری بخاطر امنیت سومالیا، در جیبوتی برگزار گردید که بدون رهبران پونتلند و سومالی لند تقریباً دو هزار اشتراک کننده داشت. درین جرگه تصمیم اتخاذ شد که یک اداره انتقالی سه ساله و شورای ملی دارای 245 نفر عضو، ایجاد شود. عبدالقاسم صلات حسان که در دوره حکومت جنرال محمد سعید باره، نخست وزیر بود، روز 25 اگست بحیث رییس جمهور موقت سومالیا انتخاب شد. نامبرده زود خلیف گالابید را بحیث نخست وزیر معرفی کرد که نتوانست رای اعتماد شورای ملی را بدست بیاورد. در سال 2001 سومین منطقه آزاد نیز مشخص شد. گروه اتحاد اسلامی شهر بندری کیمسایو را آزاد اعلان کرد و به این ترتیب مشکلات سومالیا بیشتر از پیش زیاد شد.

در سال 2004 عبدالله یوسف احمد بحیث دومین رییس جمهور موقت یا رییس اداره فدرالی انتقالی بنام TFG انتخاب شد. TFG یک شورای ملی نیز داشت که دارای 250 عضو بود و بنام TFP یاد میشد. عبدالله یوسف احمد در سال 2008 کناره گیری کرد تا TFG و ائتلاف مخالف Re – Liberation of Somalia (آزادی دوباره سومالیا) با میانجیگری ملل متحد برای مذاکرات حاضر شوند. در همین کش و گیر احزاب و گروه های اسلامی که بیرون مانده بودند، اتحادیه محاکم اسلامی (ICU) Islamic Courts Union را تشکیل دادند که برای تطبیق شریعت اسلامی مبارزه میکردند و یک خطر بزرگ برای دولت محسوب میشد. این اتحادیه که در مناطق مرکزی و جنوبی سومالیا بشمول موگادیشو پیرو و جنگجو داشت، با حمله نظامیان ایتوپیا روبرو شد که از طرف TFG دعوت شده بودند. TFG بعد از شکست اتحادیه ICU یا محاکم شرعی دوباره به موگادیشو برگشت، درحالیکه افراد مسلح ICU به مناطق دور دست پناه برده و سلاح و مهمات خود را نگهداشتند. در همین وقت گروه الشباب اعلان موجودیت کرد که از هم پیمانان القاعده بحساب میرود.

در سال 2007 اتحادیه افریقا African Union قوای حافظ صلح افریقا برای سومالیا را تصویب نمود. با تشکیل این قوا زمینه برگشت نظامیان ایتوپایی فراهم شد و قوای حافظ صلح AU با دولت سومالیا کمک نمود تا آرام – آرام ساحه نفوذ خود را توسعه داده و امنیت را سرتاسری سازد.

ایجاد اداره انتقالی سومالیا در ماه سپتمبر سال 2012 تکمیل و رهبران قبایلی سومالیا 275 نفر را بحیث نماینده گان مردم برای شورای ملی کشور انتخاب کردند. این نماینده گان زود بعوض تقویت زیاد فدرالیزم، به تاسیس یک دولت مرکزی در موگادیشو و اختیارات منظم محلی رای مثبت دادند.

بعد از آن دو بار در سومالیا انتخابات ریاست جمهوری دایر و چند نخست وزیر مقرر و معزول شدند، اما مشکلات بخاطری باقیماند که گروه مسلح الشباب که از عناصر اتحادیه محاکم شرعی سرباز گیری کرده بود، بحدی مقتدر شده بود، که بسیاری مناطق را تحت کنترول گرفته و حملات بزرگی را علیه دولت مرکزی سازماندهی میکردند. اگرچه یکعده عساکر اتحادیه افریقا هنوز هم برای حمایت از دولت مرکزی سومالیا حضور دارد، اما نقش آن ها در تامین امنیت ضعیف ارزیابی میشود.

در آخرین انتخابات این کشور حسن شیخ محمود Hassan Sheikh Mohamud به مقام ریاست جمهوری رسید (24 جون 2024).

روابط افغانستان با سومالیا: از کتاب (افغانستان و جهان – کشور های آسیایی و افریقایی) منتشره سال 2004 ریاست مطالعات منطقوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان، چنین بر میاید، که افغانستان و سومالیا هیچگاهی روابط سیاسی نداشته اند.